

De Ratel

HISTORISCHE KRING HUIZEN

HISTORISCHE KRING HUIZEN

Vereniging Historische Kring Huizen
postadres: Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
www.historischekringhuizen.nl

Bestuur

Voorzitter: mevr. I. Groothoff, Gooierserf 202, 1276 KZ Huizen, Telefoon 035-5258792
Vice-voorzitter: M. Heemskerk, Noordwal 61, 1274 AB Huizen
Secretaris: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
Penningmeester: mevr. M. Westland- Rebel, Joost Banckertstraat 77, 1272 BG Huizen, telefoon 035-5262505
Bestuurslid: mevr. J. Stevens, Jan van Galenstraat 82, 1272 BD Huizen, Telefoon 035-5250977

Werkgroepen

In onze vereniging zijn een aantal werkgroepen of personen actief met een bepaald onderwerp. Een bijzondere plaats neemt de werkgroep Klederdracht in. Naast historisch onderzoek geeft deze werkgroep ook presentaties in Huizer klederdracht. De werkgroep Dialect is een voortzetting van de Huizer Dialect Werkgroep welke van 1972 tot 2001 zelfstandig heeft gefunctioneerd. Voor meer informatie over de werkgroepen kunt u zich wenden tot de secretaris of tot de contactpersonen:

Werkgroep Archief:	D. Brugge, telefoon 035-5244003
Werkgroep Beeld en geluid:	C. Sijl, telefoon 035-5252873
Werkgroep Dialect:	mevrouw drs. D. van Herwerden-Eendebak, telefoon 035-5252851
Werkgroep Genealogie:	mevrouw S. Scholtz-Bunschoten, telefoon 035-5241594
Werkgroep Handel en industrie:	Vacant
Werkgroep Huizerdag:	J.C. Rebel, telefoon 035-5260580
Werkgroep Klederdracht:	mevrouw J.W. van Geenen-van den Berg, telefoon 035-5252807
Werkgroep Oude Begraafplaats:	J. Veerman, telefoon 06-22365356
Werkgroep Visserij:	K.H. Westland, telefoon 035-5242006

Diverse

Archief: Achterbaan 82 ('t Schoutenhuis), 1271 TZ Huizen, telefoon 035-5250223.
Geopend op maandag van 09.15 uur tot 14.00 uur;
uitgezonderd de eerste maandag van de maand.

Ledenadministratie: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003

Lidmaatschap: De bijdrage per jaar is minimaal € 15,00 per persoon of € 17,50 per gezin of voor een organisatie. Voor leden woonachtig in het buitenland geldt een toeslag. Het lidmaatschap gaat in per 1 januari. De reeds verschenen nummers van de Ratel van de lopende jaargang worden toegezonden. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij voor 1 december schriftelijk bericht van opzegging is ontvangen bij de ledenadministrateur.

Giften en legaten: De vereniging is erkend als instelling van algemeen nut en betaalt daardoor minder of geen successierechten. Uw bijdragen, contributies, giften, periodieke schenkingen en erfstellingen kunnen fiscale voordelen bieden. Indien u meer informatie wenst, graag contact opnemen met de penningmeester.

Bankrelatie: Rabobank nummer 32.99.60.369 of ING nummer 1643357

Handelsregister: Kamer van Koophandel te Hilversum, nummer 40517042

Oprichtingsdatum: 11 oktober 1979

De vereniging stelt zich onder meer tot doel het bevorderen en verbreiden van de kennis over de cultuur, dialect, folklore, geschiedenis en klederdracht van de gemeente Huizen. Zij tracht dit doel te bereiken door steun te geven aan historisch onderzoek en het uitgeven van publicaties. Verder door het organiseren van bijeenkomsten, excursies, lezingen, presentaties en tentoonstellingen. Ook ijvert zij voor het behoud van de cultuurhistorische en karakteristieke waarden van de gemeente Huizen. Leden van de vereniging Historische Kring Huizen krijgen vier keer per jaar het verenigingsblad de 'Ratel' toegestuurd. Voorts is er vier keer per jaar een lezing met gratis entree voor leden van de Historische Kring Huizen.

RATEL

De 'Ratel' is een uitgave van de Historische Kring Huizen. Het blad verschijnt vier keer per jaar in de maanden februari, mei, september en december. De inhoud valt onder verantwoordelijkheid van de redactie, behoudens bestuursmededelingen.

Redactiecommissie: Klaas Westland
Eindredactie: Wendy van Noppen, telefoon 035-5253783
Redactieadres: mevrouw W. van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, telefoon 035-5253783
E-mail: ratel@historischekringhuizen.nl
Drukwerk: Drukkerij J. Bout & Zn. te Huizen, telefoon 035-5253293
Jaarindex: F. Schraverus

ISSN: 1384-8437
Losse nummers: € 3,50 per exemplaar of € 14,00 per jaargang plus verzendkosten. Losse nummers van de 'Ratel' zijn verkrijgbaar bij de museumwinkel van het Huizer museum of bij de secretaris.
Overname artikelen: ©2012 HKH, overname uitsluitend na schriftelijke toestemming redactie.

Kopij: Kopij, liefst vergezeld van foto's, schriftelijk inleveren op het redactieadres.
Bij voorkeur per e-mail of op diskette in Word. Auteursinstructies zijn beschikbaar.

DE RATEL GAET

De afgelopen zomer-activiteiten begonnen met de zeer geslaagde presentatie op de jaarvergadering van 15 mei van verhalen in Laarder en Huizer dialect door Nico Vos en Gerrit Jongerden. Veel overeenkomsten, maar ook duidelijke verschillen: soms hadden dezelfde woorden héél verschillende betekenissen!

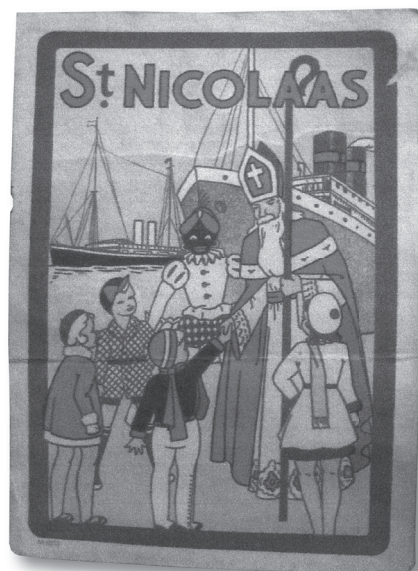
Op 2 juni gaf onze Kring acte de présence op de Uitmarkt op de Oostermeent. Onverwachte ontmoetingen en verhalen/herinneringen van het publiek maken dit altijd weer de moeite waard. We hebben ook weer een kraam op de Huizer Botterdag op 15 september.

In de volgende Ratel zal verslag gedaan worden van de excursie naar Amsterdam op 31 augustus.

De Klederdrachtgroep heeft het opnieuw druk. Het is leuk om speciaal te vermelden het oogstfeest op 11 augustus, georganiseerd door de Museumboerderij De Bovenstreek in Oldebroek op de Veluwe. Oude tijden herleefden in en om deze monumentale boerderij. Elk jaar worden twee klederdrachtgroepen uitgenodigd, dit keer waren dat Spakenburg en Huizen. Op hun website www.museumoldebroek.nl staan veel fraaie foto's.

Ons nieuwe seizoen begint met de Huizer Dag/Open Monumentendag op 8 september en een week later de Botterdag. Een drukke tijd voor de Kring, want de week erop is onze eerste ledenavond op dinsdag 18 september. Het onderwerp van de lezing is *'Ziet hoe Sint Niklaas zijn leven soms waagt!'* en wordt gegeven door Frits Booy, een van de weinige Sinterklaasdeskundigen in ons land. Het zal vast een leuke avond worden waarop onze vragen over wie Sinterklaas eigenlijk is en hoe de gebruiken rond zijn feest tot stand gekomen zijn beantwoord worden aan de hand van vele dia's en (oude) Sinterklaasboeken.

Dan wijs ik u op de jaarlijkse Open Dag van de Stichting Tussen Vecht en Eem op 6 oktober in Kasteel Groeneveld in Baarn. Het onderwerp is 'Historische Buitenplaatsen tussen Vecht en Eem' en verderop in de blad vindt u nadere informatie over opgave.

Graag tot ziens bij onze activiteiten. Met een vriendelijke groet namens het bestuur,

Ingrid Groothoff

AGENDA

8 september 2012	Open Monumentendag/Huizer Dag
15 september 2012	Huizer Botterdag, stand van de Historische Kring Huizen
18 september 2012	Ledenavond in de Boerderij, Hellingstraat 9. Frits Booy houdt een lezing over de Geschiedenis van Sint Nicolaas en van de Nederlandse Sinterklaasgebruiken.
6 oktober 2012	Open Dag van de Stichting Tussen Vecht en Eem in Baarn
20 november 2012	Ledenavond in de Boerderij, Roel Huizinga vertelt met behulp van dia's over vogels in en rond het huis
19 februari 2013	Ledenavond in de Boerderij. Diapresentatie met muziek van Mussorgsky over Eindeloo Mongolië door Sjaak Verboom
7 mei 2013	Jaarvergadering in de Boerderij

We beginnen de nieuwe Ratel met een reactie van Andries Schaap op wat Dick Schaap schreef in de Ratel van februari 2011 over rokerijen rond de haven én in Duitsland. In de vaste rubriek van de Dialectwerkgroep vindt u enkele mededelingen en een gedicht van Henk Rebel (Haindruk). Dan vervolgen we de serie verhalen van Huizers opgetekend door Lenie Bos met het verhaal over De Boerderij door Piet Spilt. Deel 6 van het 'Sociaal Geografisch Referaat over de Gemeente Huizen' uit 1943 door Ietske C. Jansen gaat verder met Hoofdstuk VI, Secundaire productie over de diverse Huizer industrieën. Tot slot heeft Cor Vos een nieuw artikel met boeiende herinneringen aan Kamperen rond Huizen.

Veel leesplezier gewenst,

Wendy van Noppen

MEDEDELINGEN STICHTING TUSSEN VECHT EN EEM

1. Open Dag op 6 oktober.

Historische Buitenplaatsen tussen Vecht en Eem is het onderwerp van de Open Dag op zaterdag 6 oktober 2012. Plaats: Kasteel Groeneveld in Baarn, aanvang 9.30 uur.

Het programma biedt 's ochtends twee lezingen over de Nederlandse historische buitenplaatsen van 1600 tot 1900 en over de familie Zocher, drie generaties tuin- en landschapsarchitecten. 's Middags kan gekozen worden uit vier excursies:

(1) Buitenplaats Trompenburg en landgoed Gooilust in 's-Graveland, (2) Huis en tuin Vreedendorst in Vreeland plus wandeling in Loenen met een gids, (3) Buitenplaats Vreedenhoff in Breukelen plus wandeling in Loenen met een gids, (4) Tentoonstelling 'Aanschouw de lusthoven aan de Vecht' in het Vechtstreekmuseum in Maarssen plus de tuin van Doornburgh, priorij van de Kanunnikessen van het Heilig Graf.

De dag wordt afgesloten in Kasteel Groeneveld.

Inlichtingen en aanmelden bij de penningmeester van TVE, Rostocklaan 7, 1404 AD Bussum, email: penningmeester@tussenvechteneem.nl, o.v.v. de excursie van voorkeur. Kosten incl. lunch en twee consumptiebonnen, 18,50 euro voor donateurs en 21,00 euro voor geïnteresseerden. S.v.p. overmaken op ING-rekening 3892084 t.n.v. Penningmeester TVE, Bussum met vermelding Open Dag.

2. Publicatie van de bundel De dood van een erfgooiër - 100 plaatsen van herinnering tussen Vecht en Eem (verwacht half oktober).

Uit alle plaatsen die binnen het gebied van Tussen Vecht & Eem vallen zijn verhalen opgenomen en gerubriceerd als volgt Deel 1 Dramatische gebeurtenissen. Deel 2 Bijzondere gebouwen. Deel 3. Bijzondere personen. Deel 4. Oorlogsmonumenten. Deel 5. Herinneringstekens. Deel 6. Mensen & beroepen. Deel 7. Landschap, plaatsen en locaties. Deel 8. Verkeer, Wegen & Vervoer.

Het zijn korte, schokkende, spannende, ontroerende, amusante of verrassende verhalen. De stukjes zijn eerder verschenen in TVE als Lieu de memoire of in Het Gooise Leven. De winkelprijs bedraagt € 17,50, maar donateurs van TVE krijgen korting. Bestellingen kunnen worden opgegeven bij de penningmeester Mw. Iny Hoogendijk-Vranken, Rostocklaan 7, 1404 AD Bussum; e-mail: penningmeester@tussenvechteneem.nl.

Theekoepel 's Graveland

voor en na de opening van de haven in 1854 en in Duitsland

In de Ratel van mei 2011 beschreef Dick Schaap zijn zoektocht naar de herkomst van de naam op de eerste steen in het gebouw waar nu het restaurant De Haven van Huizen is gevestigd. Er staat: EERSTE STEEN GELEGD DOOR GESIENA REGTDOORZEE, PD 12 MAART 1859. Het is bekend dat dit gebouw is gebouwd als haringrokerij.

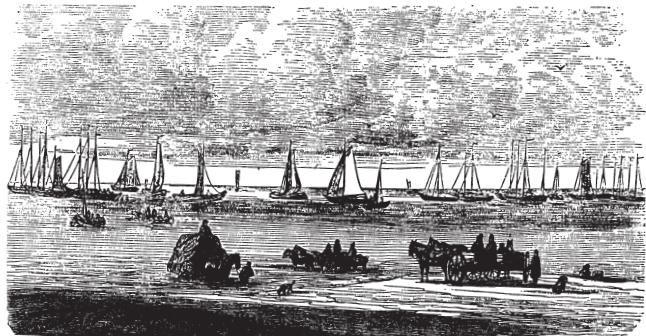
Dick Schaap vond het opmerkelijk dat de eerste bedrijven aan de haven, die in 1854 in gebruik was genomen, werden gevestigd door ondernemers uit Amsterdam: de scheepswerf door de heren Boelen en Boissevain en de rokerij door de heer Regtdoorzee. 'Beide bedrijven startten in 1859, vijf jaar na de opening. Niet door Huizers dus. Zou het kunnen zijn, dat op dat tijdstip het kapitaal, de vakkennis en/of de ondernemingszin, die nodig zijn voor het beginnen van een groter bedrijf, in het kleine dorp Huizen nog niet beschikbaar waren?'

Naar aanleiding hiervan schreef Andries Schaap de volgende reactie.

Uit de verhalen van vroeger van een van mijn grootvaders kan ik me nog herinneren dat de heer Boissevain (Bossie-fijn voor de Huizers!) een kapitaalkrchtig man was, die zich bezig hield met verschillende sectoren en daar een kans zag aan een nieuwe haven.

Er waren toen de haven in 1854 open ging al 18 grote rokerijen in Huizen, veelal gebouwd langs de Havenstraat en doorlopend door de Valkenaarstraat tot aan de Vijfhoekstraat toe. Ver vóór de havenopening in 1854, ik denk aan 1830/1840, had een bet-overgrootvader van mij, Dirk Honing, al een rokerij in Muiden. Men was daar een rokerij begonnen om reden dat de botters, schuiten genoemd, daar gemakkelijk aan de kant konden afmeren en gelost konden worden dan in Huizen op de rede moest gebeuren met alle ongemakken vandie. [De rede van Huizen lag overigens vanaf de huidige skiberg in rechte lijn naar wat nu het Gooimeer is. Daar hadden de 'Zeebergen' een laagte, zeg maar een 'pas'. In feite is dat nu nog zo, als je aan de westkant van de skiberg vanaf het Gooimeer naar de skiberg kijkt.]

Ook speelde een grote rol dat Amsterdam vanaf Muiden dichterbij lag en de vis daar soms nog warm afgeleverd kon worden. Als ik de oude verhalen naga, heeft Dirk daar dan ook niet slecht geboerd.

De rede van Huizen

Het is mij onbekend of er nog andere Huizers geweest zijn die elders in Nederland ook een rokerij hadden. Wel dat Huizers rokerijen hadden in Duitsland. De reden dat men daar een rokerij begon, was het invoerrecht dat de regering ingevoerd had, waardoor men concurreren moest tegen de Duitse vissers en rokerijen. Het invoerrecht voor bewerkte vis was vrij hoog, denk maar aan 25% of misschien nog hoger. Op onbewerkte, dus rauwe, vis was geen invoerrecht.

Men zocht daarom een oplossing en stelde vast dat vers gevangen, rauwe vis die vóór 18.00 uur in Knokke (België) in spoorwagens geladen werd, de volgende morgen om 5.00 uur in Kleinenbroich kon zijn. We schrijven dan 1910. Ik heb dit verhaal gehoord van een neef van mijn vrouw, Willem Veerman, die ons tot aan zijn dood begin jaren 1990 regelmatig bezocht. Hij woonde daar zelf ook met zijn vrouw en familie, kinderen en kleinkinderen. Kleinenbroich ligt tussen Mönchen Gladbach en Neuss in, met veel grote Duitse steden er omheen. De rokerij hebben de gebroeders Lammert, Jan en IJzek daar rond 1910 laten bouwen door een Huizer aannemer (Barmiento?) en lag vrijwel direct aan de achterkant van het station. Na 1945 is

men overgegaan op de kaashandel en wel hoofdzakelijk door de neven Willem (van Lammert) en Kees (van IJzek). In 1960 heeft Willem zijn deel van de rokerij overgedaan aan de familie Haasnoot, Katwijkers die al ver vóór de oorlog in Keulen een voor die tijd luxe viszaak hadden. Er zijn daarna grote hoeveelheden makreel uit Denemarken aangevoerd per vrachtwagens, die in de rokerij verwerkt werden. Voor het schoonmaken waren inmiddels machines uitgevonden. Bij de rokerij kwam een mooie viswinkel voor de verkoop aan particulieren en uiteraard werd veel geleverd naar de omliggende steden.

Ik ben zelf diverse keren in Kleinenbroich geweest en heb gezien dat de rokerij in oorspronkelijke vorm exact gelijk was aan de rokerijen die in Huizen stonden. In de nieuwjaarsnacht van 1970/71 is de oorspronkelijke rokerij compleet afgebrand, maar op dezelfde plaats zijn nieuwe hallen gebouwd waarin men op de oude voet door kon gaan. De bedrijfsvoering is vandaag de dag in handen van Klara, de dochter van Bastiaan Haasnoot die vorig jaar gestorven is.

Het is wel leuk even te vermelden dat eind jaren 1980 ik in mijn positie op het textielbedrijf aan de haven een klant op bezoek had, die voor zijn familie verse tongen mee wilde nemen en zich beklaagde dat hij die in zijn woonplaats Mönchen Gladbach niet kon kopen. Ik heb hem uiteraard daaraan geholpen, maar hem tevens op Kleinenbroich gewezen. Hij was na thuiskomst er een week later heengegaan en belde mij enthousiast op. Hij was nog steeds verwonderd dat hij dat adres in Huizen had moeten horen en kwam er vanaf dat moment regelmatig. Zo heb ik er een dankbare, tevreden klant aan overgehouden!

Van de andere rokerijen in Duitsland weet ik niets. Misschien zijn er andere Huizers die uit hun familie daarover verhalen hebben.

Zie verder *Help ons het hoofd boven water houden, De visserij in Huizen gedurende de eerste drie decennia van de twintigste eeuw*, door A.E. van der Hulst, uitgegeven in 1994 met medewerking van Boekhandel de Groot in Huizen.

Andries Schaap

VAN DE DIALECTWERKGROEP

Op het stukje over De Zuid in de vorige Ratel is een reactie gekomen van een lezer die zich gekwetst voelde omdat er kwalificerende opmerkingen in stonden betreffende een familielid. Dat spijt ons, want het is natuurlijk nooit de bedoeling om iemand te kwetsen. De historische betekenis van zo'n verhaaltje is uitsluitend gelegen in het feit dat het in dialect geschreven is. Nu weet ik uit mijn veertigjarige ervaring met het Huizer dialect dat sommige verhalen zeer wisselend ontvangen kunnen worden. Wat de ene dialectspreker erg leuk vindt, gaat voor een andere Huizer over de schreef. Dit geldt ook voor het gebruik van bijnamen. Soms wordt mij omstandig uitgelegd waarom een familielid deze bijnaam had en soms wordt er liever niet over gesproken. Ik kan als 'buitenmins' dit niet altijd van te voren inschatten. Het verhaal over De Zuid werd in het dialectcafé goed ontvangen. Wat de inhoud betreft is de tekst voor mij meer een jeugdherinnering van een 'kwajongen' dan een betrouwbare correcte waarneming uit die tijd. De briefschrijver heeft inmiddels een reactie van de redactie en het bestuur ontvangen.

Verder hoop ik dat u de avonden van het dialectcafé van Ontwaakt in uw agenda heeft gezet: 18 september, 16 oktober en 20 november, bij Ontwaakt op Bakboord 70. Komt u gerust eens een keer luisteren, de toegang is gratis. Meedoen mag ook! De Huizer politiek wordt besproken en andere zaken die in Huizen spelen. U mag al uw commentaar leveren (hoeft niet per se in dialect) en daar wordt dan op gereageerd. Het is altijd erg gezellig! (Helaas vallen twee data gelijk met onze eigen ledenavonden. Red.)

Tot slot: ik vond nog een gedichtje van Haindrik van 't Noorderainde, deze keer niet in dialect, maar wel weer mooi.

Ineke van Herwerden

Gedichtje van Haindruk (Henk Rebel)

Een vriend zegt niet hoe je leven moet,
noch legt hij nadruk op de wijze zoals hij het doet.
Hij houdt van iemand zoals die is,
en 't anders zijn ervaart hij niet als een gemis.
Een ware vriend is op al je wegen,
begrijpend en loopt naast je, bovenal bij regen.

HUIZER VERHALEN VAN VROEGER VERZAMELD EN OPGETEKEND DOOR LENIE BOS (1989-1998) -4-

Herhaalde inleiding. Toen in begin 1989 ter sprake kwam om enkele ouderen in Huizen te bezoeken om hun verhaal te laten vertellen, wilde ik dat graag doen. Tot 1998 ben ik er mee bezig geweest en er zijn zo'n 20 verhalen ontstaan. Intussen zijn we heel wat jaren verder en is aan mij gevraagd om er iets meer bekendheid aan te geven. Vandaar dat er nu in de Ratel sinds september 2011 regelmatig een verhaal afgedrukt staat.

Lenie Bos

DE BOERDERIJ verteld door de heer P. Spilt

februari 1993

In 1911 ben ik geboren als zoon van een boer. Vader had een boerderij gehuurd aan de Pla-veenseweg hoek Langestraat. Mijn familie was een echt Huizer boerenfamilie en wij waren erfgooiers. Erfgooiers zijn mannen die in mannelijke lijn afstammen van hen die hier vele eeuwen geleden al woonden. Zij hadden oudtijds gebruiksrecht van heiden en weiden en kregen die in de 19e eeuw grotendeels in gemeenschappelijk eigendom.

Het ontstaan van de erfgooiers gaat terug tot 960, toen graaf Wichman II van Hamalant een gedeelte van zijn bezittingen w.o. het Nardinckland (in onze tijd ongeveer het Gooi, het was wat groter) schonk aan zijn dochter Luitgardis, die vroom was en haar leven aan God wilde wijden. Zij stichtte een Jufferenstift te Elten, waarvan zij de 1e Abdis werd. De schenking, die in 968 schriftelijk werd bevestigd door Keizer Otto I, was bedoeld om het Jufferenstift van inkomsten te voorzien. Drie eeuwen werd Nardinckland door Elten bestuurd. Onder Floris V en zijn opvolgers hebben de Gooiers bijzondere rechten verkregen.

Eeuw na eeuw hebben de erfgooiers moeten strijden voor hun rechten en voerden vaak jarenlange slepende processen. Eén daarvan liep in 1708 uit op het bevel van de Staten van Holland om een kaart te laten maken van de gronden, waarop zij gebruiksrecht claimden en een lijst met gerechtigden. De lijst bevatte 1088 namen van gerechtigden, waarvan 624 niet scharenden – dat zijn erfgooiers zonder boerenerf en zonder vee. Een schaar is letterlijk een stuk land van bepaalde grootte, zo veel als nodig is om één volwassen koe voedsel te verschaffen. Een uitgebreider betekenis is de totale oppervlakte aan land, waarover elke boer mocht beschikken.

In het bestuur van Stad en Lande gaven de burgemeesters van Naarden en de dorpen de toon aan. Dat ging zover, dat in 1890 werd bepaald dat zij zelfs alléén stemrecht hadden. De erfgooiers ervoeren dit als een bedreiging voor hun belangen. In vroeger tijden kende men alleen burgemeesters uit de eigen gemeente. Dit was nu anders. In het bestuur van Stad en Lande zat nu nog maar één erfgooiër. Het college van bestuur behartigde de belangen van de villabouwers en niet van de erfgooiers.

In 1899 schoot de erfgooiër Harmen Vos een haas. Dat was een overtreding, want het bestuur had de jacht verpacht aan Koningin-moeder Emma. Er volgde een proces voor de kantonrech-

ter tot aan de Hoge Raad toe. De boeren hielden protestoptochten, gewapend met zeisen en hooivorken. Na 3 jaar procederen besloot de Hoge Raad tot schorsing.

Het verweer betrof een punt van burgerlijk recht, waarover eerst beslist moest worden, voor men over het al dan niet strafbaar zijn van de overtreding oordelen kon. De vraag luidde: "Had Harmen Vos als erfgooiër jachtrecht op de gronden van Stad en Lande en mocht het bestuur hem dit ontnemen door het zelf aan een buitenstaander te verpachten". De straf-vervolgning tegen Harmen Vos liep vast. Er bleek heel wat meer achter te zitten dan men dacht. En wel de vraag: "Hoever strekt de bevoegdheid van een niet gekozen bestuur, dat de belangen van de leden verwaarloosde".

Machiel Janszoon Majoor uit Laren riep op 4 april 1900 de erfgooiërs bijeen in de Grote Kerk te Naarden. Daar werd een eigen vereniging opgericht met de Huizer Floris Vos als voorzitter. Het bestuur van Stad en Lande keek op de boertjes neer en had veel onheil kunnen voorkomen door meer scharende erfgooiërs in hun bestuur toe te laten. De geschikte gelegenheid tot het uitbarsten van een conflict als dit was de schaarndag.

In 1903 wilde een erfgooiër zijn vee op de Meent brengen zonder het verschuldigde bedrag aan de meentmeester van het bestuur te betalen. De twist liep hoog op en de burgemeester van Blaricum liet militairen aanrukken. Er viel bij de botsing één dode, Christiaan Smit uit Laren. Dit leidde zelfs tot interpellatie in de Tweede Kamer. Het ministerie van binnenlandse zaken raakte er in gemengd. Een grondig onderzoek, een regeling bij de wet bleek nodig om ieders recht te kunnen regelen. In 1912 kwam de Erfgooiërswet tot stand.

De wet van 1912 kent een Vereeniging Stad en Lande van Gooyland en werd gevestigd te Naarden. Men kon lid zijn van deze vereniging door: afstamming in de mannelijke lijn, wonend in één der Gooise dorpen en meerderjarig zijn. Scharend lid kon men alleen worden als men een boerenbedrijf als hoofdbedrijf uitoefende, gehuwd was, eigen erf in het Gooi bezat, dan wel in huur had. Ook aan een weduwe en minderjarige wettige zoons van 18 jaar en ouder van een overleden lid kon schaarrecht worden verleend. Ook kon iemand lid zijn, die een hofstede gebruikte waaraan het schaarrecht verbonden was.

Het doel van de vereniging was het bevorderen van de welvaart van Gooiland in het algemeen en die van de erfgooiërs in het bijzonder. Eén nadeel was er altijd. Er was nogal eens verschil van mening tussen de scharende en de niet scharende leden. De niet scharenden vonden dat de scharenden teveel voordeel hadden en wilden graag hun aandeel of erfdeel in geld omzetten.

In 1913 werd de heer E. Luden voorzitter. Door hem kreeg de Ned. Heidemaatschappij de opdracht om de meentgronden te verbeteren, die sterk verwaarloosd waren. Onderhoud van de sloten, de afwatering en het gebruik van kunstmest werd door hem gestimuleerd. In 1932 werd er ongeveer 1500 ha. bos en heide aan het Goois Natuurreservaat verkocht. Iedere gerechtigde ontving een bedrag van f 566,04. Een groot deel van de natuurgronden lag zo dat zij in aanmerking kwam voor bebouwing van huizen en is daarom bewust buiten het natuurreservaat gehouden.

Maar nu weer terug naar het ouderlijk huis. Toen ik 6 jaar was heeft vader de boerderij aan de Taandersdwarsweg gekocht. Ons huisnummer was toen B 57. In die tijd had vader 6 koeien, 2 kalveren, 1 pink en een paard. Je mocht toen 7 stuks vee op de meent houden. Ieder kende zijn vee, maar het moest ook gebrandmerkt zijn. Dat deden de meentmeesters, die in dienst waren bij de vereniging van Stad en Lande. Ze kwamen thuis om het vee te brandmerken. Je had als erfgooiër een ledennummer. Dat nummer werd met de beginletter van het dorp in de horens gebrand. B.v. H 92. H is van Huizen, B van Blaricum, de L van Laren en Hilversum had de X.

Ieder jaar kreeg je een rekening van Stad en Lande waarop het bedrag stond hoeveel schaar-

De Oostermeent ± 1965

De Oostermeent ± 1953

geld je betalen moest. Dit ging per stuk vee en in 1920 bedroeg het schaargeld ongeveer f 5,- per koe. Dat geld werd gebruikt voor het onderhoud van de Meent; sloten schoonmaken, afrastering, kunstmest enz. Als je meer koeien had, moest je zelf grond in eigendom hebben of grond pachten om daar je vee te kunnen weiden. Vader had wel grond op de nenge, 3 bunder, maar dat werd gebruikt voor de rogge, aardappelen, knollen, bieten enz. Wel pachtte hij grasland op één der maatlanden, voor verkoop van hooi aan b.v. de stalhouwerijen, de hofstede Oud Bussum en aan stalhouwerijen die sleperpaarden hielden. Sleperpaarden waren paarden die gebruikt werden bij gemeentewerken, b.v. in Bussum bij de vuilnisophaaldienst, bij het werken in de bossen en op de heide. Je was toen aangewezen op paardekracht.

Bussum had al vroeg villawijken en de bewoners wilden hun afval kwijt. In Huizen is dat veel later gekomen. We hadden ook geen afval. Als je kleren echt op waren, dan gingen ze naar de voddens, oude klompen stookte je op en etensafval ging op de volder, nu zouden we zeggen de composthoop. Iedereen had wel een hoekje in de tuin of op het stukje land wat hij huurde om groente op te verbouwen om zijn afval kwijt te kunnen en om het weer te gebruiken. Er werd toen niets weggegooid, alles werd weer gebruikt, we hadden gewoonweg geen afval.

Het hooi bracht zo wat extra geld in het laatje. Het pachten van grasland op de maatlanden was aan bepaalde regels gebonden. Het werd verhuurd per zwat. Een zwat is de hoeveelheid gras, die je met één zwaai van de zeis kon afmaaïen. Maar het is ook een oppervlakte grond, een kavel van ± 300 - 350 roe. Een roe is 14 m². Met St. Jan, op 24 juni, gingen de hekken open en kon er gemaaid worden, 1 snede. Als het een goede zomer was, dan mochten de koeien gezamenlijk de nagroei afgrazen, men noemde dat de eggreu, het nagras of het etgroen.

De maatlanden lagen in het noorden van het Gooi tegen de kust aan en zijn door de eeuwen heen aangeslibd. Zij waren vruchtbaar, omdat zij bina ieder jaar overstromden en er een vruchtbaar laagje slib achter bleef als het water weer gezakt was.

De maatlanden waren:

Huizer maat	Bijvank
De kampies	Huizer angerecht
Naardermaat	Bussummer angerecht
Monnikenkamp	Laarder angerecht
Bussummermaat	Kampen
Laardermaat	Novus
Hilversumsemeent	

De maatlanden hoorden niet bij de gronden van de erfgooiers, maar waren particulier bezit. De kerk van Naarden had daar grond, evenals het weeshuis en verschillende particulieren. Toen ik een klein jongetje was, ging ik met vader mee in december naar Naarden naar de grote kerk.

Daar moest de pacht betaald worden. In die tijd had de kerk van Naarden 8% van de maatlanden in bezit. Er stonden lange tafels in de kerk en als je betaald had, kreeg je koffie met krentebrood. Uit het hele Gooi kwamen boeren daar hun pacht betalen, zelfs uit Loosdrecht. De pacht ging per jaar en werd verhuurd per afslag. Je wist ook nooit of je weer dezelfde kavel kreeg.

In ong. 1925 waren Dirk en Janus Schipper de grasmaesters. Zij hielden toezicht op het gebruik van kavels gras. Zij hadden een boek waar de verdeling instond en controleerden dat. Het afpalen bestond uit paaltjes van 30 cm bovengronds op zekere afstand van elkaar in het gras. Daar tussen lag dan jouw grond. Het was een ingewikkeld patroon van stukken en stukjes. Je kon aan de ene kant een perceel hebben of soms daar weer een gedeelte van. Zo'n perceel was dan langgerekt en de onderverdeling ging dan om en om. Helemaal aan de andere kant van de maatlanden was dan nog een stuk of stukje van jou. Daar kwam bij, er was maar één hek. Dus je moest soms een heel eind om, om bij je eigen stuk te komen. En een plank met een vlonder over de sloot, dat mocht van de heer Luden beslist niet, maar dat gold voor iedereen. Je hoorde door het hek te gaan, daar was een hek voor.

Het werk van de grasmaesters bestond verder uit het onderhoud van de maatlanden. Als er bij een storm land weggeslagen was, moesten zij er voor zorgen dat dat weer opgehoogd werd. Dat gebeurde met kruiwagens vol zoden en klei en de kosten werden betaald door de eigenaars.

In 1932 werd de dijk gesloten en zijn de maatlanden verkaveld. De percelen waren zo vaak onderverdeeld, dat het onrendabel en oneconomisch werken was. Na de herverkaveling was er minder grasland over. Wegen werden aangelegd en meer sloten voor de afwatering en dat ging van de oppervlakte grasland af. Maar je kon nu makkelijk bij je land komen en het lag nu ook bij elkaar. De pacht verliep via de pachtkamer en was voor 6 jaar tegelijk. Het onderhoud was nu voor eigen rekening, maar de grond bleef eigendom van de kerk en weeshuis en particulieren. Ik had eerst een stuk in pacht wat eigendom was van iemand uit Haarlem en na zijn overlijden heeft hij dat geschonken aan de N.Z.H. Reddingmaatschappij. Toen ik mijn pacht ging betalen bij de rentmeester in Eemnes, vertelde hij mij dat met een zuur gezicht. Waarom hij een zuur gezicht zette, zullen we maar wijselijk in het midden laten. Nu is bijna alles bebouwd en is er niets meer van terug te vinden.

We gaan terug naar toen ik een jongetje was.

Wordt vervolgd

SOCIAAL-GEOGRAFISCH REFERAAT VAN DE GEMEENTE HUIZEN - 1943 (6)

Ietske C. Jansen

Herhaalde toelichting: twee jaar geleden kreeg de Historische Kring Huizen een bijzonder stuk over Huizen in de jaren 1900 tot 1943 in handen. Een korte zoektocht naar de herkomst van dit op het eerste gezicht heel interessante geschrift leidde tot een ontmoeting met de schrijfster, mevrouw Ietske C. Jansen. Zij gaf ons toestemming om een en ander na verwerking van de aanvullingen van de toenmalige gemeentesecretaris (de heer J. Groenestein) te publiceren in de Ratel. Het volgende deel is het zesde in de serie. De oorspronkelijke spelling is aangehouden. De foto's bij de tekst zijn er door ons bijgezoekt.

In de volgende Ratel komt een verslag van de zoektocht naar gegevens over gemeentesecretaris J. Groenestein, die op bijzondere wijze bijdroeg aan het referaat van mw. Jansen. (Red.)

Na Hoofdstuk I, De Grond, volgden Hoofdstuk II De Bewoners, Hoofdstuk III De Relatie tussen Mensch en Bodem, Vroeger en Nu (nu = 1943, Red.), Hoofdstuk IV Primaire Productie, Hoofdstuk V Vlsscherij. In het vorige nummer van de Ratel werd begonnen met Hoofdstuk VI

Bakkerij H. Kruijmer B.V.

**Specialiteit in Huizer
speculaas en ontbijtkoek**

**Hellingstraat 14 • Huizen
Tel. 035-5253368**

Het Gooise Land
Binnen- en Buitenstijl

De Wiltfang
Als functioneel ook mooi mag zijn

“Landelijk-chique” stijlvolle cadeau
ideeën, ruim assortiment buitenplanten,
tuinideeën en -adviezen, stijlcheques,
rozentuin en meer...

Lindenlaan 42 * Huizen
035-524 11 67

www.hetgooiseland.nl

**ALS U GEEN
TIJD TE VERLIEZEN HEEFT...**

Als het om uw woning gaat gaan ze bij
Hagedoorn-makelaars nét een stapje verder,
lopen ze nét wat harder. Als dat nét is wat u
nodig heeft bel dan 035-526 69 10

Eemlandweg 2 | 1271 KS Huizen
T 035-526 69 10 | F 035-526 65 89 | info@hagedoorn-makelaars.nl
www.hagedoorn-makelaars.nl

Damesmode „De Gunst”

*Een vertrouwd adres
in een nieuw jasje.
Een kijkje is zeer
de moeite waard.*

Damesmode „De Gunst”

Lindenlaan 7, 1271 AV Huizen, 035 - 5253747

Frank Walder - Setter Lady - Freya - Sommermann -
Toni - Sylbo - Zerres - Gelco - Freetex - Lebeck

Vleeswaren van **NICO & ALIE KLEIN** Groot in kwaliteit

Kaaphoornstroom 20, Tel. (035) 526 23 15
Beursweg 16, Tel. (035) 525 38 32
HUIZEN

**Donderdag op de markt in Bussum,
Wilhelminaplantsoen.**

**Zaterdag op de markt in Huizen,
Oude Raadhuisplein.**

De Meenthoeve

Meentweg 52 - 1271 PX Huizen

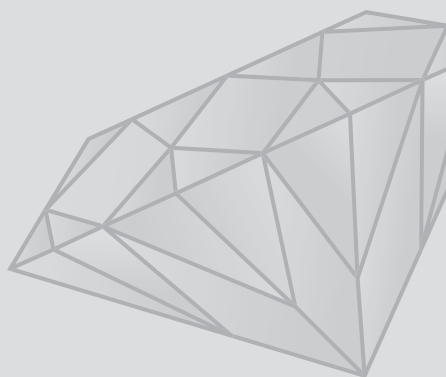
In een monumentaal boerderijtje geven
wij kooklessen in de Franse-, Italiaanse-,
Thaise-, Indiase-, Spaanse- en Chinese
keuken.

Verder verzorgen wij catering van:

- Borrelhapjes
- Buffetten
- Schotels
- Recepties

Ook koken wij een 3- of 4-gangen menu bij u
thuis vanaf 6 personen.

Voor informatie en bestelling:
Tel.: 035-5265026
E-mail: meenthoeve@zonnet.nl

Juwelier
Sterk

Oude Raadhuisplein 3 - Huizen

**IJzersterk in gereedschap,
techniek, veiligheid en service**

Vuurwerk

Beslag

Deuren

Sleutels

IJzerwaren

Gereedschappen

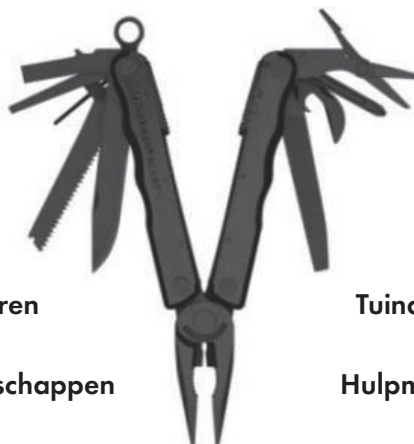
Electra

Horren

Sanitair

Tuinartikelen

Hulpmiddelen

Beveiliging

Vos IJzerhandel

Middenweg 21 - 1271 AS Huizen
Telefoon 035 - 52 534 87

www.vosijzerhandel.nl

sinds 1908

VAN DEN TOL

o p t i c i e n s

Oude Raadhuisplein 4, 1271 RH Huizen

Tel. 035 - 525 38 55

plein@vandentolopticiens.nl

Oostermeent-Oost 84, 1274 SN Huizen

Tel. 035 - 525 38 53

oostermeent@vandentolopticiens.nl

www.vandentolopticiens.nl

Traditie in kwaliteit

HAN LANDMAN

SCHOENMODE

HUIZEN

LINDENLAAN 3

TEL. 035 52 51185

van Bommel
SUPERIOR SHOES
SINCE 1734

Feest of receptie

in authentieke boerderij met sfeervolle
ruimtes en romantische tuin.

Eigen catering en bemiddeling artiesten.

Voor meer informatie:

de boerderij

Hellingstraat 9, 1271 VA Huizen. Telefoon (035) 525 62 52

Westland Verzekeringen
Makelaars in Assurantiën

Golfstroom 18
Postbus 38
1270 AA Huizen
Tel.: 035 5261370
Fax: 035 5240384

Westland Verzekeringen Digitaal
info@westland-verzekeringen.nl
www.westland-verzekeringen.nl

Bleek- en zeepoederfabriek "Witband"

In dit bedrijf, dat in 1930 opgericht is, waren voor de oorlog 20 arbeiders werkzaam, doch nu slechts 7. Er wordt bleekpoeder, bleekwater en zeepoeder gefabriceerd, waarvoor de grondstoffen over de haven aankomen uit Roermond (gloorkalk), Vlaardingen (papier voor verpakking) en Amerika (paraffine van de Standard Oil Company). De eindproducten worden aan grossiers in Nederland afgeleverd.

N.V Biteer

Dit is een bitumen- en teerproducten fabriek, die als eindproducten, asphalt, teer, mastiek, bitumen en talkpoeder aflevert over geheel Nederland. Er waren vroeger 14 arbeiders werkzaam, thans slechts 7. De grondstoffen worden via de haven aangevoerd. Deze zijn: teer, zand, benzine, ruw papier, filtpapier. De teer wordt van alle gasfabrieken van ons land betrokken. Het bedrijf is in 1936 opgericht en heeft dus nog niet veel kans gehad zich op grotere schaal te ontwikkelen.

N.V.Alintex

Deze Algemene Handel- en Industrie Maatschappij voor Textiel is eerst in 1939 opgericht, en na de Balatum het grootste Industriebedrijf in Huizen. Er zijn 65 - 70 arbeiders werkzaam, waarvan ongeveer 20 geen Huizers zijn. Het product van deze fabriek berust er op om spinmateriaal voor katoen- en wolspinnerijen te leveren. Het is natuurlijk de bedoeling, dat dat ook inderdaad uit katoen en wol gebeurt, maar tegenwoordig is men genoodzaakt het uit kunstzijde te maken. De aanvoer geschiedt per schip, trein en paard en wagen. Het eindproduct wordt in Twente, Brabant, Leiden en Veenendaal afgeleverd. Dit bedrijf werkt dag en nacht door met een ploegensysteem.

N.V.Hollandsche Huiden- en Ledermaatschappij

Dit is wel een heel merkwaardig bedrijf in Huizen, aangezien de geheele fabriek op het buitenland en wel hoofdzakelijk op Amerika, gericht is. Men produceert er n.l. sinds in 1939 de fabriek naar Huizen is overgeplaatst, de stof waarvan technische ruwhuiden artikelen gemaakt worden. Hiertoe worden de huiden, die uit Ned. Indië, Britsch-Indië en China geïmporteerd worden, eerst onthaard, en daarna in de nodige baden gelegd, waardoor het doorzichtig geelachtig wordt. Dit product heeft een hardheid groter dan staal en is bovendien veerkrachtiger dan dit metaal. Er worden daarom wel staalkamers van gemaakt. Een ander product is het kamrad, voor de autofabricage. Deze producten worden echter in fabrieken in het buitenland gemaakt; hier bereidt men alleen de huiden toe. De export hiervan geschiedt naar geheel Europa en Amerika. In Nederland vindt het product nog geen aftrek; dit is dan ook de eenige dergelijke fabriek in ons land. De afvalproducten gaan naar de lijm- en de gelatinefabrieken in Amerika. Er waren hier 30 à 50 arbeiders werkzaam. Thans is het bedrijf echter officieel gesloten.

E.M.-C.E.-B.E. Mantelconfectiebedrijf

Dit is een filiaal van het moederbedrijf in Amsterdam. Het is pas in 1939 in Huizen gekomen, en het is de bedoeling, dat het na de oorlog nog uitgebreid wordt. Er zijn 40 jongens en meisjes in dit mantelconfectiebedrijf werkzaam. Op het oogenblik werkt men geheel voor Duitschland.

In Huizen zijn nog eenige kleinere bedrijven, die of geheel stil liggen, of te klein zijn om apart te vermelden. De tapijtfabriek is geheel gesloten, terwijl verder nog de machinefabriek O. Ludwig te noemen is, wat niet veel meer dan een smidse is, en de Zoco Muurverffabriek N.V. De laatste tien jaar heeft zich in Huizen echter een industrie gevestigd, die wellicht in de toekomst niet alleen voor Huizen, maar voor ons geheele land van belang zal zijn, n.l. de zijdenrupsenteelt. Dit bedrijf, dat eerst op initiatief van den vorigen burgemeester Egberts hier werd opgericht, is later in fusie gegaan met de Nederl.Zijdenteeltvereniging, die er thans een proef-

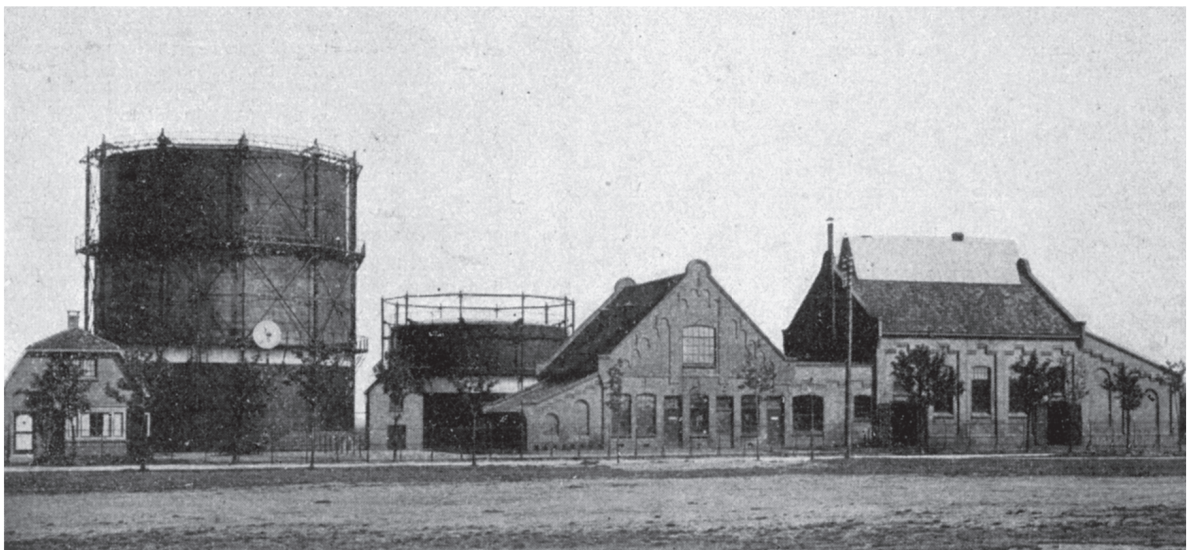
bedrijf van groot formaat van heeft gemaakt. Het is de bedoeling dat in de toekomst dit een centrum van de Nationale Zijdenteeltindustrie zal zijn. Dat een dergelijke industrie in ons land inheems wordt, is van veel belang, wat wel blijkt, als men bedenkt, dat elk jaar voor ongeveer f 8.000.000,-- zijde in ons land werd ingevoerd. We zullen hopen dat over vele jaren HH Huizen inderdaad een zijdenrupsenteeltcentrum is geworden.

Uit al deze gegevens blijkt wel, dat Huizen bezig is zich tot de niet-onbelangrijke industrieplaatsen te ontwikkelen. Bovendien kwam zeer duidelijk de functie der haven als industrie-haven aan het licht.

Verzorgingsbedrijven

Gasfabriek Huizen

De gemeente Huizen is in het gelukkige bezit van een eigen gasfabriek, die behalve Huizen ook Blaricum en het O.deel van Naarden van gas voorziet. Deze fabriek is in 1914 gesticht, dus in een moeilijke tijd, maar dankzij het energieke en bekwame beleid van den directeur, den Heer Roos, heeft deze fabriek stand kunnen houden. Uit de aard der zaak heeft de fabriek een ongunstige ligging, n.l. net niet aan de haven. Het plan bestond, dat er een kanaal gegraven zou worden van de haven tot de gasfabriek, maar juist op de plek waar het kanaal zou komen, is de leerfabriek neergezet, zoodat het plan niet meer uitvoerbaar is. De kolen worden nu per tram en per schip aangevoerd, en vandaar met auto's verder. Uit de kolen wordt dus op de fabriek het gas bereid, en van daaruit over de omgeving gedistribueerd. De prijs van het gas bedraagt in Huizen 10,5 en 4 cent voor gewone meters en 10 en 5 cent voor muntgasmeters.

Gasfabriek.

Op het terrein van de gasfabriek staat sinds 1918 ook het

Elektriciteitsbedrijf

Huizen koopt de stroom op van het Provinciaal Electrisch Net; dit wordt in verschillende transformatorhuisjes geregeld en vanuit de gasfabriek gedistribueerd. In het electriciteits-huisje is ook de meter-ijk-installatie, die zeer nauwkeurig werkt.

(De heer Groenestein voegt hier toe: 'Dit bedrijf is per 1 Januari 1944 overgegaan naar het Provinciaal Electriciteitsbedrijf van Noordholland.')

Telefoon

Huizen heeft een automatische telefoon.

Waterleiding

De gemeente wordt door het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland van drinkwater voorzien. Sommige, meer buiten bewoonde gedeelten gelegen, huizen hebben een eigen elektrische waterpomp-installatie.

Vuilverbranding

Deze vindt plaats aan de Bussummerweg.

Winkels

De Huizer winkels hebben hun afzetgebied voornamelijk in de kom der gemeente. De villa-wijk-bewoners doen hun inkopen meest in Bussum; de laatste tijd echter wordt er meer bij de Huizer winkeliers gekocht.

De Huizer winkels krijgen over het algemeen meer goederen aangevoerd uit de andere gemeenten, dan dat er naar toe gebracht wordt. Er zijn in Huizen betrekkelijk veel winkels in verhouding tot de dorpsbevolking. Veel groote zaken zijn er niet. Voor belangrijke inkopen gaat men over het algemeen naar Hilversum en zelfs wel naar Amsterdam. Huizen heeft: 57 kruideniers, chocolade- en suikerfabrieken, drogisten; 18 luxe, huish.artikelen-, behangers-, stofleeders- en meubelwinkels; 24 manufacturen- en confectiebedrijven, 23 bakkers, 13 café's, slijterijen, wijnhandelaars, 15 slagerijen en 76 diversen, in totaal 226.

Voor een gemeente als Huizen mag dat zeker veel heeten. Groote concerns zijn er, behalve een filiaal van Albert Heijn, niet. In het uitbreidingsplan voor de gemeente Huizen is de noodige ruimte voor nieuwe winkels beschikbaar gesteld. Blijft het zielen aantal der gemeente steeds toenemen, zooals nu het geval is, dan zullen er zeker meer winkelbedrijven noodig zijn in de toekomst.

HOOFDSTUK VII.

Handel

Zooals al opgemerkt, heerscht onder de Huizer bevolking een goede handelsgeest. De handel heeft er zich dan ook op verschillend gebied goed ontwikkeld. In de eerste plaats noemen we de

Vischhandel

Al van oudsher zijn de Huizer vischventers wijd en zijd zoowel beroemd als berucht. Beroemd om hun goede visch, en hun ondernemingslust, berucht om hun schraperigheid, waar het geld betrof. Op een dubbeltje vallen ze dood, zou men kunnen zeggen. De laatste tijd is het aantal venters natuurlijk sterk teruggelopen, doordat er haast geen visch meer aankomt.

In vroeger tijden waren er echter wel 200, die dan hun visch gingen verkoopen in het Gooi en de Vechtstreek. Maar tot deze gebieden beperkte zich hun handel niet: Amsterdam en Rotterdam waren eveneens geliefde afzetgebieden, terwijl sommigen naar Brabant reisden om daar hun visch aan den man te brengen. En zelfs tot buiten de grenzen kwamen de Huizer vischventers. In België en Duitsland, zelfs tot in Polen zou men deze ondernemende vischhandelaren tegenkomen. Wanneer ze in het buitenland vertoefden, werd hun de visch toegestuurd, die ze dan weer verkochten. Was het vischseizoen voorbij, dan gingen ze weer naar Huizen terug. In Amsterdam en Rotterdam huurden de venters meestal met elkaar een klein huisje, waar ze dan een week lang samen woonden. Zaterdag ging het dan weer naar huis terug. Die kleine Huizer samenlevinkjes hebben de politie in de groote stad heel wat last bezorgd door hun streken!

Met de vishandel werd behoorlijk geld verdiend. Behalve Zuiderzeevisch werd ook Noordzeevisch verkocht, die in IJmuiden opgekocht werd. Meestal werden garnalen, haring, bokking, bot, paling, ansjovis en kabeljauw aan den man gebracht. Tegenwoordig meest snoekbaars. Wanneer het vischseizoen afgelopen was, ging men bij gebrek aan visch, kaas verkoopen.

Ook hiermee trokken ze tot ver over de grenzen. Op deze manier konden zij het heele jaar doorverdienen. Nu er de laatste jaren haast geen visch meer te verkoopen is, hebben vele vischventers zich geheel op de kaas toegelegd. Sommigen deden dit al toen er nog niet eens een begin was gemaakt met de Zuiderzee-demping. Daardoor hebben zij zich bijtijds een bestaan verzekerd en heeft ook deze bevolkingsgroep verder geen nadeel ondervonden van de drooglegging der Zuiderzee.

Kaashandel

Deze handel is een zeer merkwaardig verschijnsel, aangezien in Huizen geen kaas gemaakt wordt, en er toch een niet onbelangrijke kaashandel gedreven wordt. Ook al voor de Zuiderzee-demping was deze handel in Huizen aanwezig. De kaas wordt opgekocht in Purmerend, Woerden, Bodegraven en Leeuwarden. De kaas werd hoofdzakelijk in Duitschland verkocht, de kaasventers heeten "kruiers". In Duitschland bleven ze 4 à 5 weken weg, in Amsterdam en Rotterdam een week. Op 't oogenblik ligt de kaashandel voor een groot deel stil door de oorlogsomstandigheden.

Het aantal visch- en kaasventers zal voor normale tijden op ongeveer 80 geschat kunnen worden.

Kaashandel Schaap

Dit is het grootste kaashandelbedrijf in Huizen. Zij is in het bezit van 5 opslagplaatsen, n.l. 4 in Huizen en 1 in Bodegraven. De kaas wordt in Woerden, Bodegraven, en op de boerenmarkt in Leeuwarden opgekocht en met eigen auto's vandaar naar Huizen vervoerd. De kaas wordt dan over het geheele land afgeleverd, ook aan België, Duitschland en een beetje aan Engeland. Er is wel eens geprobeerd in Londen te venten, maar dat is nooit erg gelukt. Voor de oorlog was de omzet van dit bedrijf 2.000.000 kaas per jaar. Er zijn 16 arbeiders in dienst.

Geldhandel

Huizen heeft een Boerenleenbank en een filiaal van de Twentsche Bank, terwijl ook van de Rijkspostspaarbank door de Huizers gebruik wordt gemaakt.

Boerenleenbank

Deze is in 1904 opgericht. De bank is van veel belang voor de Huizers, wat het aantal spaarders, wat thans ongeveer 900 bedraagt, wel uitwijst. Het is een van de 726 Boerenleenbanken in Nederland, die resorteeren onder de Centrale Bank te Utrecht. De leden der Bank zijn hoofdzakelijk bewoners van de kom. In 1940 bedroeg het aantal dagrapporten 3302. De Bank heeft spaargelden, wat dus het spaargeld is dat de boeren, neringdoenden, aannemers en andere burgers er brengen, en een reservefonds. Het geld wordt gebruikt voor creditverleening. De rentestand voor de spaarders is 2,25%, dus iets hoger dan de Rijkspostspaarbank. Toch hebben ook zeer velen uit Huizen hun geld aan deze instelling toevertrouwd. Sedert 1940 is de Boerenleenbank ondergebracht in een modern gebouw, dat zeer fraai ingericht is. Ook dit is één van de mooie nieuwe gebouwen, die Huizen er in de laatste paar jaren bij heeft gekregen.

Twentsche Bank

Deze Bank is eerst onlangs in Huizen gevestigd. Zij heeft dan ook nog niet veel zaken te doen. Het is waarschijnlijk dat in de toekomst de buitenwijk-bewoners hun geld zeker meer via deze Bank zullen regelen

Houthandel

De Huizer houthandel is een klein bedrijf aan de haven, dat hout uit Zweden betreft, via importeurs te Amsterdam, en het aan Gooische aannemers aflevert. Er is nu maar 7% van de omzet van voor de oorlog.

Wordt vervolgd

Kamperen is een vorm van recreatie die overal in den lande wordt uitgevoerd op verschillende soorten campings. In de directe omgeving van Huizen waren er diverse mogelijkheden (zie ook het kader).

Maar in dit verhaal wil ik vooral de aandacht vestigen op de terreinen waarmee Huizers contact onderhielden: het NTKC terrein en Parrewijn.

NTKC

Het terrein van De Nederlandse Toeristen Kampeer Club, alleen voor leden. Deze vereniging bestaat dit jaar 100 jaar waarbij het terrein aan het Gooimeer (tussen Oud Naarden en Grenspad) ook het eerste en daarmee ook het oudste terrein is dat de vereniging gebruikt. Sinds 1927 is 'terrein Huizen' ook eigendom van de vereniging 'een perceel bosch, hakhout en driest' (dat staat voor rommelige woeste grond). Het terrein ligt op Naarden-grondgebied. De kampeersders maakten kennis met Huizen als gevolg van het inkopen van levensmiddelen bij de plaatselijke middenstand.

Aanvankelijk werden nog grote – soms zelf gemaakte – tenten gebruikt. Deze werden met een transportonderneming aangevoerd. Maar na WOII kwam het lichtgewicht materiaal in zwang. De kampeerspullen werden op de fiets meegenomen. Om het terrein te sparen moest om de vier nachten verkast worden naar een andere plek.

Winterkamperen is voor de diehards maar het levert soms wel iets moois op.

Forensen kampeervereniging Oud Valkenveen

Tussen Oud Naarden en Oud Valkenveen lag een kampeerterrein met tenthuisjes.

De mannen forensden op Amsterdam. De vrouwen en kinderen van de basisschool bleven op het kamp waarbij de kinderen voor de lessen werden ondergebracht op plaatselijke scholen in de omgeving.

De middenstand had zich hier goed geworteld. Bakker Jacob Rebel, gevestigd aan de Oranje Weeshuisstraat, ging er elke zaterdag heen om te venten. Soms moest er op die dag nog brood bij gebakken worden. Jan Rebel (destijds 12 jaar, later bekend als Mr. J. Rebel, raadslid CDA) hielp zijn vader en ging met zijn transportfiets de bestellingen rondbrengen. Vaak moest hij afstappen om de vracht tegen de helling bij het Roelofslaantje naar boven te krijgen. Ook kruidenier van de Poel was van de partij om een graantje mee te pikken.

Aan het terrein kwam in 2003 even plotseling als dramatisch een einde. Naarden eiste het terrein op voor uitbreiding van de begraafplaats.

Alles is weg. De stilte heerst. Aan de ene kant die van de graven, aan de andere kant de vrije natuur.

Camping 'De Woensberg'

Op de grens van Huizen en Blaricum, nabij het Huizerhoogt ligt een universele camping met tent / caravan kampeerplekken en vaste standplaatsen 'De Woensberg'. Hoewel voor iedereen toegankelijk is de plek in Huizen het minst bekend. Behalve dat men nog al eens gebruik maakte van het restaurant 'Onder de Pannen' voor pannenkoeken of een a la carte maaltijd.

De huisjes worden buiten het seizoen ook verhuurd voor de noodbehuizing van mensen die tijdelijk geen woning hebben.

Willem Donkelaar

Zelfwerkzaamheid staat hoog in het vaandel: schoonhouden toiletten en wasbakken maar ook het op peil houden van de begroeiing: snoeien, kappen, aanplanten en gras-maaien. Een belangrijke en schilderachtige figuur is Willem Donkelaar, woon-

achtig in Huizen die jarenlang de terreinbeheerder was. Donkelaar was hovenier. Hij woonde aan de Julianastraat – in het Toevluchtsoord – en beheerde de sleutel van het toegangshek van het terrein. Hij hield tevens een oogje in het zeil wanneer er weinig of geen kampeersers waren. Het terrein stond in dorp ook bekend als het kamp van rooie Willem. Dat had niet met zijn haar maar met zijn politieke kleur te maken. Willem was raadslid voor de SDAP (en later PVDA) maar ook voorzitter van de Oranjevereniging en het ziekenfonds. Hij was sociaal zeer bewogen en in zijn vrije tijd geïnteresseerd in de kampeerbeleving van de NTKC-ers.

Van enkele leeftijdsgenoten en ouderen hoorde ik dat zij in hun jongensjaren al uit nieuwsgierigheid het terrein betraden. Soms haalden zij kattenkwaad uit. Donkelaar liep regelmatig rond en verjoeg de belhamels van het terrein. 'We werden dan wel flink achterna gezeten', aldus Lambert Kruining.

Al voor WOII verkocht een plaatselijke bakker H. van den Born & Zn. zaterdag brood op het terrein. Van den Born was nogal missionair ingesteld en nodigde de klanten meteen uit om de volgende morgen de kerkdienst in Huizen bij te wonen en aansluitend bij hem thuis te komen voor koffie en een goed gesprek.

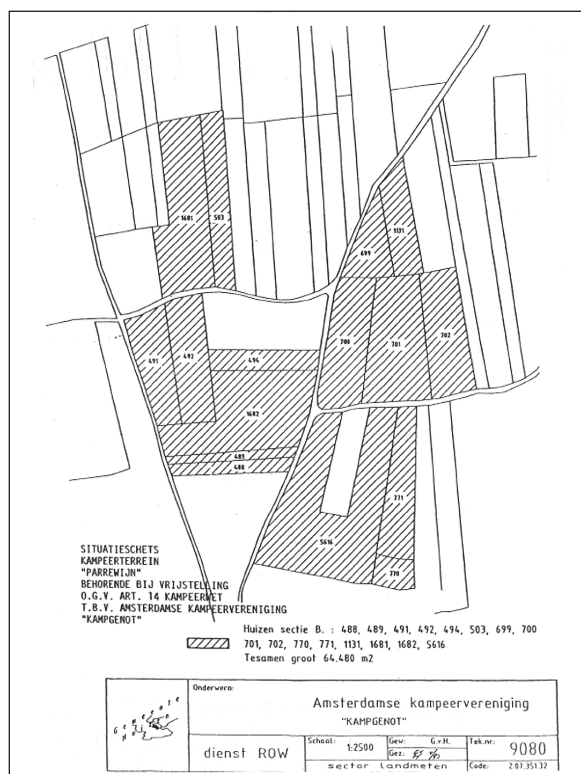
In hoeverre daar ook gebruik van is gemaakt vermeldt de historie niet.

Ook andere middenstanders waren actief om op het terrein hun negotie te slijten.

Het terrein Huizen wordt beheerd door regio Amsterdam en is nog steeds een van de meest geliefde kampeerlocaties.

Kampeervereeniging Kampgenot - Parrewijn

Wie wandelde niet al eens over dit terrein op weg naar de Tafelberg. Onbewust van je inbreuk op de privacy tot je ineens tussen de caravans door loopt. Je verkeerde dan op

Bijlage brief gemeente voor de vergunning voor 2008 met situatieschets

De oprukkende koepeltent

Het praathuis van Parrewijn

het terrein van de KVK (kampeervereniging kampgenot). Dit terrein dateert van 1935 en staat geheel op Huizen grondgebied en grenst aan het fietspad van het zwembad Sijsjesberg naar de Tafelberg. De opzet is vergelijkbaar met die van Valkenveen. Alleen, de aanvankelijke tenthuisjes zijn nu vrijwel geheel vervangen door caravans. Voor de winter moesten de kampeermiddelen van het terrein af. Die oorspronkelijke tenthuisjes bestonden uit demontabele onderdelen, die elk voorjaar en elk najaar met behulp van landbouwtractoren werden vervoerd naar en van opslagplaatsen bij de boer. Het was altijd een heel gedoe als diverse colonnes tractoren het normale verkeer blokkeerden. Meestal moest dat per boer op een bepaalde dag gebeuren. Aan het aantal kampeeders en plekken grensde een maximum: 118 standplaatsen en 360 personen. Elk jaar werd een nieuwe kampeervergunning aangevraagd. De vaders forensden en de moeders en kinderen woonden langdurig op het kampeerterrein. Jonge kinderen gingen van april tot oktober in Huizen naar de lagere, nu basis-school.

Het bijzondere hier was dat de Hervormde kerk van Huizen het evangelisatiewerk onder leiding van ds. Van Dop serieus ter hand nam. Een zangkoortje van goedwillende gemeentelieden ondersteunde dat werk. Op de fiets werd nog een klein orgel mee genomen. Dat koortje groeide uit tot Deo Juvante (zie kader).

Naast de eerder genoemde ontmoetingen van religieuze aard ontstonden allerlei contacten met de bewoners van Huizen. Zo werd toen al de destijds zo populaire zomeravondvoetbalcompetitie gehouden. Daarin speelden een groep jongens van de Arie de Waal-

straat en aangrenzende straten, verenigd in de gelegenheidsclub ADWS tegen het Amsterdamse kampbewonersteam KVK op het trapveldje waar nu de woningen aan de dr. Willem Dreeslaan gelegen zijn.

Dolf Brummel, aanvoerder ADWS: 'De contributie was 1ct per week. De fam. Moolenaar maakte in de pauze van de wedstrijd limonade uit siroop. Voor de thuiswedstrijd werden de kuilen gedicht en de hobbels zo goed en zo kwaad mogelijk weggeschoven. Het kampeerterrein Parrewijn had een eigen veld voor de uitwedstrijd'.

Een tenthuisje met vliegengastje en eettafel

Evangelisatie

Op 20 oktober 1951 kwamen ze voor het eerst bijeen: enthousiaste, meest jonge mensen die gehoor hadden gegeven aan de oproep van ds. C. van Dop om muzikale medewerking bij zijn wekelijkse evangelisatiewerk op camping Parrewijn in Huizen. Ze oefenden in de begintijd in een huiskamer met een harmonium en het repertoire bestond uit liederen van Joh. de Heer. De contributie was f 0,10 per week. De inzet was groot, maar de muzikale waarde liet veel te wensen over, te meer daar aanvankelijk in de open lucht gezongen werd zonder begeleiding! Al gauw werd de huiskamer te klein en verhuisde het koor naar het catechisatielokaal van de Nieuwe Kerk om vervolgens, met ongeveer 45 leden, deze plaats weer te verlaten voor 't Visnet.

Ook de Molukkers (toen nog Ambonezen genoemd) uit kamp Almere namen deel aan de competitie.

Evenals aangegeven bij het Oud Valkenveen terrein, gingen diverse kinderen gedurende het voorjaar dat de ouders al kampeerden naar een van de basisscholen in Huizen. Diverse leeftijdgenoten herinneren zich nog dergelijke leerlingen in hun klas gehad te hebben. Een van die leerlingen kon ik achterhalen. Zij heet Simone Honing-Koopmans (jauwel getrouwd met een Huizer) en is nu lerares aan de Flevoschool.

Hoewel vele oudgedienden niet meer kamperen, blijft het bestand aan actieve kampeerders nog steeds op peil. Ook als er geen 'erfopvolging' is, komen er nieuwe bewoners. Zo'n uniek stekje laat je echt niet verloren gaan.

Cor Vos

1972, Cort v/d Lindenschool, klas 5, met meester Flier. Inzet Simone Koopmans

Simone: Het verblijf op de school in Huizen duurde van april tot de zomervakantie. In Amsterdam zat ik op een Daltonschool. Ik mocht mijn eigen leerpakket meenemen en gebruiken. Dat was wel zo prettig. Hoewel de Cort v/d Linden school een aardige school was, was het ook allemaal erg klassikaal. In Huizen had ik gewoon vriendinnen. We zwommen elke dag in de Sijs. Het was een geweldige tijd. Ik had - voor zover ik mij herinner - geen schoolgenoten uit Amsterdam. Al met al deed ik het twee jaar. Ik hoorde dus bij 'de laatste der Mohikanen'. Pieter Honing ontmoette ik via de Amsterdamse Groentenhof van de familie Timmermans aan de Lindenlaan. Het klikte meteen en we zijn al 30 jaar getrouwd.

De voetbalcompetitie ADWS-KVK

Cees Moolenaar oud-ADWS-speler:

Er kwam geen uniform aan te pas. En als je voetbalschoenen had, had je geluk. Maar het enthousiasme was er niet minder om. De veelal zwaar bevochten resultaten hadden ten doel om de zeer 'geliefde' wedstrijd-bokaal (wisselbeker) te bemachtigen. Alle middelen daartoe waren gelegaliseerd, tenzij de organisatie bij ernstige misstanden ingreep. Van het geplande dansfeest na de match kwam meestal niets terecht, omdat het merendeel van de spelers na afloop met allerlei blessures het veld (nou ja het hobby/hobbel terrein) verliet of spelers al voortijdig werden afgevoerd.

Ondanks de grote (sportieve) rivaliteit ontstond er ook iets moois. De beide teams werden uiteindelijk verzwaagd met een huwelijk. Zo heeft het sportspektakel ook nazaten.

Als er wat te vieren valt, even naar uw slijter

Wijnhandel-slijterij

RELATIE-GESCHENKEN

Anno 1936

in 't Hart van Huizen

Achterbaan 36, 1271 TZ
Tel. 035 - 525 33 84

*Verhuur complete mobiele BIERTAP-INSTALLATIE,
glaswerk etc.
Dé adviseur van gastvrije mensen.*

Bunschoten
to B or not to B . . .

Havenstraat 13, 1271 AB Huizen. Tel. 035 - 525 35 59
www.bunschoten-herenmode.nl

VOORBAAN 35, 1271 RR
TEL. (035) 525 33 09

**Uw specialist
in houding en beweging**

Praktijken in Huizen voor:
**Fysiotherapie, Oefentherapie en
Ergotherapie.**

Schaepmanlaan 5,
Hugo de Grootsingel 1,
De Ruyterstraat 7.

www.mtchuizen.com | 035 52 41 389

Het mooiste stukje Amsterdam.

Old Amsterdam®

Gerijpt voor genietters.